

Adviesaanvraag noodconcessie beschikbaarheidsvergoeding OV voor NS

Datum: 21 oktober 2020

Kenmerk: IenW/BSK-2020/204291

Betreft: Adviesaanvraag concessie-aanpassing in verband met Beschikbaarheidsvergoeding NS

Bijlage: Concept-noodconcessie

Geachte vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties,

Het kabinet heeft de openbaarvervoerbedrijven die openbaar vervoer onder concessies aanbieden, waaronder NS, gevraagd om per 1 juni de volwaardige dienstregeling te rijden met een optimale inzet van personeel en materieel en te streven naar een maximale capaciteit (voetnoot: Kamerstukken II 2019-2020, 23645-716). Bij brief van 5 juni 2020 (kenmerk: Kamerstukken II 2019-2020, 25295-723) heeft het kabinet het besluit aangekondigd dat bij dit verzoek een beschikbaarheidsvergoeding voor het openbaar vervoer hoort.

Voor het uitkeren van de beschikbaarheidsvergoeding aan NS is, net als voor de andere OV-bedrijven, een aanpassing van de concessie nodig, vormgegeven als Besluit tot wijziging van de concessie voor het hoofdrailnet (2015-2025) in verband met de aanvullende afspraken vanwege COVID-19. Zie bijlage.

De sterk teruggelopen reizigersinkomsten hebben een zwaar negatief effect op de financiële positie van alle OV-bedrijven, waaronder NS. Het is daarom van groot belang de beschikbaarheids-vergoeding zo spoedig mogelijk uit te keren.

Inmiddels zijn, na intensief overleg, zorgvuldige afspraken gemaakt met onder meer NS over de voorwaarden waaronder de uitkering wordt verstrekt. Het streven is de beschikbaarheids-vergoeding eind oktober/begin november uit te keren. Derhalve vraag ik u uw advies uiterlijk 22 oktober 2020 vóór 12.00 uur uit te brengen.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over de inhoud en de urgentie en zie uw advies graag tegemoet. Uiteraard zijn mijn medewerkers bereid uw vragen te beantwoorden en een nadere toelichting te geven.

Hoogachtend,

DE DIRECTEUR OPENBAAR VERVOER EN SPOOR,

Ir. W.H.B. (Wino) Aarnink

Bijlage: Besluit tot wijziging van de concessie voor het hoofdrailnet (2015-2025) in verband met de aanvullende afspraken vanwege COVID-19

Datum: 20 oktober 2020

Gelet op artikel 5, vijfde lid, van verordening nr. 1370/2007 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 oktober 2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 1191/69 van de Raad en Verordening (EEG) nr. 1107/70 van de Raad (PbEU 2007, L 315) en de artikelen 20, eerste lid, 32, tweede lid, en 64, eerste lid, van de Wet personenvervoer 2000;

Gehoord de consumentenorganisaties vertegenwoordigd in het Landelijk Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer (advies van);

Overwegende dat N.V. Nederlandse Spoorwegen dit besluit houdende wijziging van de op 15 december 2014 verleende concessie voor het hoofdrailnet heeft aanvaard;

BESLUIT:

Artikel I

De concessie voor het hoofdrailnet wordt als volgt gewijzigd:

A

Na artikel 70 wordt een artikel ingevoegd:

Artikel 70a: Aanvullende afspraken vanwege COVID-19

1. Ongeacht de teruggelopen reizigersvraag vanwege de verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt (inclusief de rijksoverheidsmaatregelen ter voorkoming van de verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt) voert NS een dienstverlening, waaronder begrepen een dienstregeling, voor zover redelijkerwijs mogelijk uit met inachtneming van:
 - a. de op dat moment geldende in NOVB-verband gemaakte afspraken omtrent de beschikbaarheidsvergoeding, waaronder de afspraken over de dienstregeling;
 - b. de rijksoverheidsrichtlijnen voor het openbaar vervoer; en

- c. de tussen NS en de concessieverlener afgestemde maatregelen ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt.
2. Indien de afspraken, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, daar ruimte voor bieden, doet NS binnen de kaders van die afspraken, aan de concessieverlener een voorstel voor een geoptimaliseerde dienstregeling. NS voert deze dienstregeling pas uit na overleg met de concessieverlener.
3. Indien de afspraken, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, geen betrekking meer hebben op de dienstregeling, stemt NS de dienstregeling pas overeenkomstig artikel 43 af op de teruggelopen reizigersvraag na instemming van de concessieverlener. De concessieverlener zal deze instemming niet op onredelijke gronden onthouden.
4. Zolang er rijks overheidsmaatregelen in verband met het virus dat COVID-19 veroorzaakt zijn of zolang er gevolgen zijn voor de reizigersvraag van eerdere niet meer van kracht zijnde rijks overheidsmaatregelen in verband met het virus dat COVID-19 veroorzaakt, past NS de dienstregeling op grond van artikel 42, negende lid, in termen van frequenties niet structureel aan dan nadat over het voornemen van NS tot structurele aanpassing van de dienstregeling overleg is gevoerd met de concessieverlener. Hierbij wordt rekening gehouden met de eventuele dan in NOVB-verband gemaakte afspraken. Bij tijdelijke (niet structurele) aanpassingen op de dienstregeling uit het eerste, tweede of derde lid voert NS deze pas door na overleg met de concessieverlener.
5. NS ontvangt op aanvraag een vergoeding van de concessieverlener voor de kosten:
 - a. in verband met de uitvoering van de concessie met inachtneming van het eerste tot en met het vierde lid; en
 - b. van de tussen NS en de concessieverlener afgestemde maatregelen ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt.
6. Indien het voor NS redelijkerwijs niet mogelijk is om aan het eerste of tweede lid te voldoen, treden NS en de concessieverlener in overleg om vast te stellen of en onder welke voorwaarden NS wel aan het eerste of tweede lid kan voldoen en of er gevolgen zijn voor de vergoeding, bedoeld in het vijfde lid.
7. De vergoeding, bedoeld in het vijfde lid, voldoet aan de eisen ten aanzien van compensatie op grond van verordening nr. 1370/2007 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 oktober 2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg en tot intrekking van

Verordening (EEG) nr. 1191/69 van de Raad en Verordening (EEG) nr. 1107/70 van de Raad (PbEU 2007, L 315).

8. De vergoeding, bedoeld in het vijfde lid, wordt als een subsidie op grond van artikel 22, eerste lid, van de wet, aan NS verleend. In de subsidiebeschikking wordt de systematiek ter vaststelling van de vergoeding, bedoeld in het vijfde lid, vastgelegd en daarin kunnen nadere voorwaarden worden opgenomen. Deze voorwaarden kunnen in ieder geval betrekking hebben op de aanwending van de vergoeding, bedoeld in het vijfde lid, en de verantwoording van de besteding van de vergoeding.

Artikel II

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening van dit besluit en werkt terug tot en met 1 september 2020.
2. Artikel 70a vervalt met ingang van 1 september 2022.

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

S. van Veldhoven - Van der Meer

TOELICHTING

In verband met de COVID-19 pandemie werd van overheidswege geadviseerd om alleen te reizen met het openbaar vervoer als dat noodzakelijk was. Het advies leidde tot een aanzienlijke daling van het aantal reizigers, terwijl de openbaarvervoerbedrijven als onderdeel van een 'vitale sector' bleven functioneren. Na aanvankelijke beperking van de dienstregeling heeft het kabinet de openbaarvervoerbedrijven gevraagd om per 1 juni 2020 de dienstregeling op te schalen naar een maximale capaciteit. Het opschalen geschiedt met inachtneming van de kabinetsrichtlijnen rijksoverheidsrichtlijnen voor het openbaar vervoer. Om vervoerders aan het verzoek van het kabinet om een volwaardige dienstregeling aan te bieden te kunnen laten voldoen, terwijl de reizigersaantallen en dus de inkomsten nog beperkt zijn, is besloten tot een beschikbaarheidsvergoeding (voetnoot: Kamerstukken II 2019/20, 23645, nr. 723). De onderhavige wijziging van de concessie voor het hoofdrailnet (2015-2024) heeft als doel om in de concessie vast te leggen dat en waarvoor NS van de concessieverlener een beschikbaarheidsvergoeding ontvangt.

In het eerste lid van artikel 70a is bepaald dat NS ongeacht de teruggelopen reizigersvraag vanwege de verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt een dienstverlening, waaronder begrepen een dienstregeling, uitvoert met inachtneming van de onderdelen a, b en c van dat lid voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is.

In het eerste lid, onderdeel a, van artikel 70a wordt verwezen naar de afspraken in NOVB-verband. Het eerste lid, onderdeel a, is bedoeld voor ten minste tot eind 2020. In NOVB-verband kunnen ook afspraken worden gemaakt over de dienstregeling. In het tweede lid is geregeld dat NS, binnen de kaders van die NOVB-afspraken over de dienstregeling, een geoptimaliseerde dienstregeling aan de concessieverlener kan voorstellen. Voor de periode daarna bepalen NS en de concessieverlener samen op welke wijze de dienstregeling wordt geoptimaliseerd. Dit is verwoord in het derde lid van artikel 70a.

Op grond van het vierde lid zal NS structurele aanpassingen (in de zin van artikel 42, negende lid, van de concessie) van de dienstregeling onder in dat lid genoemde omstandigheden alleen doorvoeren na overleg met de concessieverlener. Er zal ook overleg tussen NS en de concessieverlener plaatsvinden indien NS tijdelijke (niet structurele) aanpassingen op de dienstregeling, bedoeld in het eerste, tweede of derde lid, van artikel 70a wil doorvoeren.

De afspraken in artikel 70a over de mogelijkheid voor NS om de dienstregeling te kunnen aanpassen, laat de verplichting voor NS om de consumentenorganisaties om advies te vragen over de dienstregeling (in de zin van artikel 42, zevende lid, van de concessie) en structurele aanpassingen (in de zin van artikel 42, negende lid, van de concessie) daarvan onverlet.

In het eerste lid, aanhef, juncto het vijfde lid, van artikel 70a is bepaald NS niet gehouden is om aan het eerste of tweede lid te voldoen, indien dat redelijkerwijs niet mogelijk is. Indien de situatie, bedoeld in de vorige zin, zich voordoet, treden NS en de concessieverlener in overleg om vast te stellen of en onder welke voorwaarden NS wel aan het eerste of tweede lid kan voldoen en of er gevolgen zijn voor de vergoeding, bedoeld in het vijfde lid.

In artikel 70a van de concessie worden "rijksoverheidsmaatregelen" genoemd. Hieronder worden alle maatregelen (inclusief adviezen) van het de rijksoverheid verstaan die zijn gericht op de voorkoming en beheersing van de verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt en van invloed kunnen zijn op de reizigersvraag. Maatregelen die samenhangen met de uitvoering van (toekomstige) wetgeving inzake COVID-19 worden ook aangemerkt als rijksoverheidsmaatregelen. Ook maatregelen die tussen NS en de concessieverlener zijn afgestemd, zoals bedoeld in het vijfde lid, onder b, vallen onder deze reikwijdte.

De systematiek waarmee de hoogte van de beschikbaarheidsvergoeding voor de periode van 1 september 2020 tot eind 2020 voor NS wordt bepaald is vergelijkbaar met de systematiek waarmee, op grond van de Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020, de hoogte van de specifieke uitkering voor de regionale OV-bedrijven wordt vastgesteld. Voor de periode vanaf 1 januari 2021 zal een andere systematiek gaan gelden. Hierbij zal onder meer worden gekeken of prikkels die een negatieve impact kunnen hebben op efficiencybesparingen kunnen worden weggenomen (voetnoot: Kamerstukken II 2019/20, 23645, nr. 726).

De onderhavige concessiewijziging is aan te merken als een noodmaatregel als bedoeld in artikel 5, vijfde lid, van de PSO-Verordening. En dergelijke noodmaatregel kan genomen worden als de dienstverlening uitvalt of dreigt uit te vallen. Een dergelijke noodmaatregel mag maximaal twee jaar gelden.

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

S. van Veldhoven - Van der Meer